

ФЕНОМЕН БАЛИКА ТА ЙОГО ФОРМУЛА ТВОРЧОСТІ

індивідуальні риси творчого методу композитора Володимира Рунчака //Творчість композиторів України для народних інструментів: Збірник матеріалів наук.-практ. конф. – Львів, 2006. – С. 103 – 106.

21. Тарасенко І. На XIV Міжнародному фестивалі “Баян и баянисты”. Шість інтерв’ю //Народник. – № 4. – М.: Музыка, 2003. – С. 1 – 5.

22. Черноіваненко А. Тематичні функції фактури в баянних творах С. Губайдуліної, Е. Денисова, К. Цепколенко //Музичне мистецтво

і культура: Науковий вісник Одеської державної музичної академії ім. А.В. Нежданової. – Вип. 4. – Кн. 1. – Одеса, 2003. – С. 80 – 88.

23. Яценко І., Синявська Г. Образний зміст та особливості композиційної побудови сюїти зошити “Давньокіївські фрески” для баяна Андрія Сташевського //Творчість композиторів України для народних інструментів: Збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. – Львів, 2006. – С. 107 – 111.

Дмитро Кужелев, кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри народних інструментів
Львівської національної музичної академії
імені Миколи Лисенка

ФЕНОМЕН БАЛИКА ТА ЙОГО ФОРМУЛА ТВОРЧОСТІ

У статті висвітлюється творчий портрет відомого баяніста, вихованця Львівської баянної школи Володимира Балаика. На основі аналізу його творчості, – репертуарних, стилевих особливостей, здійснено спробу розкрити новаційний феномен виконавського мистецтва баяніста.

Постановка проблеми. Вхідження України до євроосвітнього контексту, актуалізує розкриття значущості творчих надбань видатних представників національного мистецтва та введення їх досягнень до культурного, наукового і педагогічного обігу. Штучне звуження фактологічної бази щодо мистецької та педагогічної діяльності провідних українських музикантів перешкоджає цілісному уявленню про їх виконавське мистецтво та породжені ним загальнокультурні цінності. Спрямовані наукових зусиль до ретельного вивчення мистецьких надбань з подальшим застосуванням отриманих знань у педагогічній практиці становить актуальну проблему даної статті, яка присвячена творчості відомого українського баяніста – Володимира Балаика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій виявляє передовсім рецензії та відгуки на концертні виступи В. Балаика (статті Г. Григор’євої [10], С. Злоїч [12], Л. Іванової [13], М. Калніченко [14], О. Немирової [18], Р. Палмич [20], О. Франгулової [22] та ін.). Спроби створення коротких публіцистичних нарисів про баяніста належать музичним критикам С. Бурмістрову [8] та Г. Годуновій [9]. Матеріали дослідження склалися у результаті спілкування автора з

В. Балаиком, обговорення з ним проблем баянного виконавства та особистих вражень від його концертних виступів. Джерельною базою статті стали також люб’язно надані баяністом грамзаписи його концертів [I – V], пресові відгуки та рецензії на виступи музиканта, його власні публікації і дослідження, а також листи до автора статті.

Публіцистичний характер більшості робіт зумовлює перевагу емпіричних вражень від гри музиканта та наявність поверхових оцінок його мистецтва. Існуюча джерелознавча картина при цьому позначена відсутністю узагальнювальних робіт, які б цілісно висвітлювали творчість музиканта, артикуючи її значення у контексті сучасного баянного виконавства. Саме тому стаття є спробою надолуження браку аналітичних розвідок у творчість талановитого українського митця.

Метою дослідження є висвітлення характерних рис творчого портрета відомого баяніста Володимира Балаика і обґрунтування його вагомого внеску в сучасну баянну культуру.

Виклад основного матеріалу. Ім’я Володимира Балаика добре відоме в баянному мистецтві. Музикант високої художньої культури, блискучий виконавець, композитор, він

ФЕНОМЕН БАЛИКА ТА ЙОГО ФОРМУЛА ТВОРЧОСТІ

достеменно відчуває пульс часу, торуючи нові шляхи баянного виконавства. Своєю самобутньою творчістю Балик утверджує його високі академічні стандарти, спираючись на досягнення класичного інструменталізму і водночас намагається виразити традиційну естетику баяна свіжим підходом сучасності.

Характерною прикметою музиканта є унікальна багатогранність його таланту. Окрім виконавства, доробок В. Балика складають власні оригінальні твори, науково-методичні праці, критичні статті [1 – 7] та педагогічні здобутки. А ще, В. Балик – організатор і керівник чудового інструментального ансамблю NATA VENE TRIO – відомого в багатьох країнах Європи. Подібний широкий амплітудний креатив митця є показником баяніста нового типу, – ерудованого універсала, який живить своє мистецтво “співпрацею” близьких йому сфер творчості. Високі художні показники Балика у кожній з них лише доводять очевидне: з різних царин мистецтва він черпає плідні імпульси духовного збагачення та творчих фантазій. Вони рясно проростають в його улюбленій сфері – виконавстві.

Свої перші кроки баяніста-виконавця Балик робить в Тернопільському музичному училищі, куди він поступає після закінчення ДМШ у 1973 р. В училищі він навчався в класі відомого баянного педагога – Олександри Пантеліївни Горбачової. Досвідчений наставник і справжній подвижник баяна, вона виховала багато талановитих музикантів. Саме в її класі були закладені базові засади виконавського професіоналізму і техніки майбутнього артиста. Не без впливу Олександри Пантеліївни з’являються й перші паростки мистецьких переконань та репертуарних нахилів Володимира.

Влітку 1977 р., після закінчення на “відмінно” Тернопільського музичного училища, В. Балик поступає у Львівську консерваторію. Його

зараховують в клас Михайла Дмитровича Оберюхтіна, – педагога, у якого Володимир так прагнув навчатися¹. Ім’я цього музиканта добре відоме в баянному світі. З ним пов’язане становлення баянного мистецтва в Західній Україні, заснування так званої “Львівської баянної школи” і, зрештою, поява цілої низки лауреатів міжнародних конкурсів, які виховав цей неперевершений баянний педагог².

Логічним наслідком продуктивної співпраці досвідченого маестро і високоталановитого учня стало досягнення В. Баликом справжньої досконалості звукових форм та їх переконливої образної зумовленості. Як пише музичний оглядач газети “Астраханские известия” С. Бурмістров: “Він (Балик – Д.К.) чудово відтворює на баяні ефекти звукозабарвлення... У неймовірних масштабах володіє звуковою перспективою (“Іспанська рапсодія” Золотарьова, “Карпатська сюїта” Зубицького), майстерно варіює динамікою, витончено зіставляє різні звукові плани за ступенем їх значення (поліфонічні твори Баха, Генделя). Взагалі Балик на найвищому рівні володіє майстерністю навіть в масштабному концертному творі виокремити ту іншу деталь, яскраво висвітлити те непомітне, що композитор дає ніби другим планом, і тим самим по-новому прочитати його творіння, поглибити інтерпретацію” [8].

Під час консерваторських студій виразно виявилась цінна риса музиканта, пов’язана з творчим характером його виконань. Уже на перших курсах навчання Балик несподівано “розкрився”, продемонструвавши яскраво самобутні трактовки дещо “заграних” творів. Так, після виконання в концерті “неодмінної” Партити Вл. Золотарьова Оберюхтін був приємно здивований оригінальністю звукоїдей свого вихованця. Захоплений враженнями, він мало не виправдовуючись, зізнався, що розраховував на іншу, “достовірнішу” версію твору, але й оригінальне прочитання

¹ Ще на третьому курсі училища було прийнято доленосне рішення поступати у Львівську консерваторію, де на кафедрі народних інструментів працював знаменитий М. Оберюхтін – провідний в країні баяніст-педагог. Відтоді почалась інтенсивна робота з Олександрою Пантеліївною над новим репертуаром “з прицілом” на вступ до консерваторії. Було обрано наступну програму: Й.С.Бах-Ф.Ліст – органна Прелюдія і fuga ля-мінор; Вл. Золотарьов – Соната №3 (II і IV ч.); В. Троян – “Руїни собору”; В. Грідін – “Утушка луговая”; В. Власов – “Присвячення М. Оберюхтіну”.

² З огляду на виняткове значення для Балика “школи Оберюхтіна”, кілька слів про неї. Займатися в класі Михайла Дмитровича було почесно і водночас дуже відповідально. Він завжди ставив високі вимоги перед учнями і співвідносив їх з найвищими стандартами академічного мистецтва. Захоплений оптимістичною гіпотезою та вірою у своїх учнів, Оберюхтін вбачав чи не в кожному з них майбутніх концертних виконавців. Природно, – вимагав поглибленої творчості та жертвового служіння інструменту. Уроки Михайла Дмитровича були сповнені напруженого пошуку, прискіпливої і тонкої роботи. Вони несли багато нової інформації для учнів, пробуджуючи їх творчу уяву.

ФЕНОМЕН БАЛИКА ТА ЙОГО ФОРМУЛА ТВОРЧОСТІ

Володимира його по-справжньому зворушило й переконало³.

Особливі прикмети творчості Балаика сфокусовані в самому характері його виконавської інтонації. Вже після перших звуків його баяна, натрапляєш у захоплюючий світ звуків, сповнених притягальної експресії і потужного магнетизму. Своєю надзвичайною енергетикою гостроемоційного висловлення баяніст буквально зачаровує публіку, змушує себе слухати на одному диханні.

На консерваторський період припадають й перші спроби створення власних композицій для баяна. Захоплення музикою Вл. Золотарьова дало поштовх розвитку творчого обдарування Балаика, який пише свій перший твір – Прелюдію і фугу пам'яті Вл. Золотарьова (1979 р.) [5]. Інспірований враженнями від музики Золотарьова творчий порив молодого музиканта виявився напрочуд вдалим. Незважаючи на брак композиторського вишколу, перший же опус В. Балаика задекларував неабиякий його композиторський талант, який розкрився у художньо довершеному творі, яскравого емоційного забарвлення і виразного тематизму.

Незабаром з'являється новий твір Балаика – баянна Соната на тему DSCН. В основі твору – інтонаційна структура D-S-C-H, яка на засадах монотематизму пронизує увесь тричастинний цикл твору, забезпечуючи тематичну єдність Сонати.

Перший вихід музиканта “в баянний світ” відбувся 1979 року в Новосибірську, куди він з Михайлом Дмитровичем приїхав на Всесоюзний конкурс баяністів. Конкурсний дебют можна вважати вдалим. Музикант привернув до себе увагу не тільки блискучою грою, але й власним твором, виконання якого приємно вразило численних слухачів.

Одразу ж слід сказати, що переможних лаврів лауреата конкурсу Балаик не здобув. І не у грі річ. Новачкам, як би вони не грали, практично неможливо було стати лауреатами, оминаючи встановлену негласну чергу. Заборона торкалась також представників союзних республік, які зазвичай перебували “на других ролях” перед столичними баяністами. Отже, всупереч амбітним сподіванням, лауреатських відзнак

В. Балаик не здобув, якщо не враховувати “втішну нагороду” – приз “Надія” за найкращий конкурсний дебют молодого виконавця, отриманий ним у Великому залі Новосибірської консерваторії.

Після першого конкурсного досвіду настає період нових пошуків і самовідданої праці над складним репертуаром з новою “конкурсною перспективою”. Вибір пав на “Карпатську сюїту” В. Зубицького, Сонату Й. Гайдна Es-dur (Ноб XVI/52), “Кампанеллу” Ф. Ліста, а згодом і концерт для акордеона чеського композитора Й. Фельда як обов'язковий конкурсний твір. Після вдалого виступу на Всесоюзному відборі у січні 1981 р. Балаику було надано честь репрезентувати Львівську баянну школу на Міжнародному конкурсі в Клінгенталі (Німеччина).

Клінгенталь 1981 р. приносить Володимирі перший значний успіх. На цьому престижному конкурсі баяністів-акордеоністів він здобуває звання лауреата.

Після закінчення консерваторії і річної служби в лавах ЗС працює на кафедрі народних інструментів ЛДК концертмейстером (1984). Проте концертмейстерська перспектива не вельми приваблювала амбітного музиканта, який гостро відчував своє покликання концертного виконавця. Отже цілком очікувано, через рік він поступає в аспірантуру Московського інституту ім. Гнесіних, де продовжує навчання під керівництвом професора В. Белякова – на той час завідувача провідної в країні кафедри народних інструментів. За визнанням В. Балаика, в процесі спільної роботи між ними швидко було налагоджено творчі контакти і перехід до нового наставника відбувся без особливих труднощів адаптаційного періоду.

У кінці 1985 р. підготовлена програма з творів Баха і Золотарьова, яка стала прообразом майбутніх монографічних програм. Крім декількох нових творів (зокрема “Траурної музики” Золотарьова), в контексті аспірантського концерту Балаика також вперше прозвучала “Хоральна фантазія In memoriam VZ” московського композитора А. Рогачова. (Аспірантська програма згодом була “озвучена”

³ Роки навчання в консерваторії для Балаика виявилися надзвичайно насиченими і плідними. Він опановує значний обсяг вітчизняної, зарубіжної класики, старовинної і сучасної музики. Своєрідними сходинками мистецького зростання музиканта стали його етапні виконання творів широкого стилісового спектру, – органної Прелюдії та фуги Ре-мажор Й. Баха, Сонати Мі-бемоль мажор Й. Гайдна (Ноб. XVI/49), “Кампанелли” “Н. Паганіні – Ф. Ліста, Партити і Сонати №3 Вл. Золотарьова, “Карпатської сюїти” “В. Зубицького, Концерту №2 М. Чайкіна, Концерту І. Фельда, “Парафраза на народні теми “В. Власова та ін.

ФЕНОМЕН БАЛИКА ТА ЙОГО ФОРМУЛА ТВОРЧОСТІ

Володимиром в московській церкві святого Власія [П]⁴.

Після закінчення московської асистентури-стажування Балака запрошують на роботу до Астраханської консерваторії (1987) як перспективного молодого спеціаліста, де він водночас активно концертує як соліст Астраханської облфілармонії (з 1988 року – соліст вищої категорії, а з 1994 року – провідний майстер сцени). Баяніст також бере участь у виступах ансамблю російських народних інструментів “Івушка” у складі педагогів консерваторії.

У своїх концертних виступах Балак демонструє широке жанрове розмаїття виконуваних творів. У полі його художніх інтересів – сучасні твори для баяна, перекладення барокової музики, народні і популярні мелодії. Останні свідчать про врахування баяністом музичних запитів не тільки професійного а й пересічного слухача. Дбаючи про престиж баяна в очах широкої аудиторії, він не відмовляється від “доступної музики”, яка тою чи іншою мірою присутня в програмах баяніста. Про невеличкі репертуарні компроміси Балак пише в листі до автора: “...мав концерт у прямому ефірі Саратовського ТБ. Трохи себе “убезпечив”. Зіграв Паницького “Ой, да ты калинушка”, В. Власова “Парафраз на народну тему”, Вл. Золотарьова “Іспаніаду”, А. Лядова “Музичну табакерку”, М. Римського-Корсакова “Політ джмеля” [16].

Полегшені для сприйняття твори, проте, не були в центрі репертуарної політики Балака. Він твердо дотримується правила не загравати з публікою, виконуючи лише знайомі, легкі для сприйняття п’єси. В основі концертної діяльності Балака, передовсім, невтомна пропаганда шедеврів музичної класики і сучасної літератури. Красномовний вже той факт, що на естраді Балак, незалежно від смаків публіки, завжди виконує класичну музику, – насамперед твори епохи бароко.

Про просвітницьке спрямування діяльності свідчить ціла низка тематичних концертів Балака у кінці 80-х – на початку 90-х рр. Впродовж цього періоду підготовлено прем’єри цікавих монографічних програм – “Баян в сучасній камерній музиці” (грудень 1987), “Органна музика в баянній транскрипції” (1988), “Концерт пам’яті Вл. Золотарьова” (дві програми – 1990, 1992). Усього було зіграно понад 70 сольних концертів в

межах зазначених рубрик під час гастролей Російською Федерацією, Україною та Білоруссю.

Виступи “зрілого Балака” цього періоду виявляють помітне збагачення його мистецького потенціалу. Намагаючись цілісним поглядом охопити творчий портрет музиканта, не можна не зауважити дивовижну множинність його художніх проявів, що поєднують здавалось би неспівмірні нахили. Зауважимо хоч би незвичні репертуарні симбіози, що сполучаються у його програмах у вигляді протилежностей, – “барочна класика – авангард”, “джаз – “Коробейники”. (Хоча, перебуваючи в будь-якій жанровій сфері, Балак своєю грою доводить, що це саме “його репертуар”).

Безумовний репертуарний фаворит Балака – сучасна баянна музика. Його ексклюзивний нахил до неї не випадковий. Притаманні їй експресивні образи і витончений інтелектуалізм виявились суголосними творчим фантазіям Балака ще з юних років його навчання. У своєму ставленні до сучасної музики баяніст відзначає її змістовну насиченість споконвічними проблемами духовного буття людини, – життя і смерті, зіткнень добра і зла, драматичних колізій тощо. “В ній (сучасній музиці – Д.К.) – спроба вирішення споконвічного філософського питання двоїстості людського буття. Через муки і смерть, через очищення – до катарсису і утвердженню гармонії” [18].

Очевидна близькість образів музики С. Губайдуліної, В. Трояна, Ю. Хатрика, Вл. Золотарьова становить природне оперття Балаку для його художньо переконливих інтерпретацій. Реноме самобутнього виконавця сучасної музики Балак, зокрема, підтверджує інтерпретацією Сонати №3 Вл. Золотарьова – цієї вершини творчості композитора. В основі твору – трагічні образи та ідея утвердження світлих ідеалів краси, гармонії в боротьбі з темними силами. На основі цієї преамбули Балак вибудовує свою виконавську концепцію, яка відзначається послідовністю розкриття протиборства конфліктуючих образів і реалізує циклічний принцип подачі контрастів. Баяніст водночас уникає мозаїчної строкатості темпових відхилень та інших інтонаційних деталей, які могли б розпоршити неухильну динаміку напруженого розвитку. Сповнене експресії розгортання цієї психологічної драми увінчує просвітлено мажорні заключні такти Сонати як життєстверджуючий підсумок трагічної боротьби [2].

⁴ Крім того, 1985 року Балак розпочинає свою роботу у відомому оркестрі російських народних інструментів “Боян”. Як соліст він активно концертує з оркестром, керованого відомим баяністом, диригентом – А. Полетаєвим. Протягом дворічних гастролей у різних регіонах Росії, України, Казахстану Балак дає понад 300 концертів.

ФЕНОМЕН БАЛИКА ТА ЙОГО ФОРМУЛА ТВОРЧОСТІ

Інтенсивне спілкування молодого музиканта з модерною музикою виразно виявило інтелектоцентричні нахили Балака-виконавця. Концептуальне мислення баяніста своєрідно актуалізують його інтерпретації передовсім масштабних творів, насичених душевною напругою та інтенсивною думкою (“Сім слів Христа на хресті” С. Губайдуліної, “Хоральна фантазія” Ю. Хатрика, Соната №1 В. Балака для баяна та камерного ансамблю, Соната №3, Партита Вл. Золотарьова та ін.). Як виконавець, Балак прагне досягнути глибинний смисл цих творів, розгледіти за “технологізмами” авангардної музики значимі ідеї та образи.

Було б, однак, перебільшенням вважати Балака лише майстром інтерпретації масштабних творів, насичених інтенсивним симфонічним розвитком та глибокодумністю образного змісту. Своєрідним жанровим контрастом виступають присутні в його програмах мініатюри, – від колоритних замальовок французьких клавесиністів до джазових п’ес, аргентинського танго і обробок народних мелодій. У них баяніст демонструє мистецтво філігранного оздоблення деталей, вміння тонкими і точними штрихами створити мальовничий музичний образ.

У скороминучий звуковий простір мініатюр Балак зазвичай вкладає усю ширість відкрито емоційного висловлення, разом з тим й свіжі виразові барви. Показовим прикладом створення тонкої настроєвої картини в межах портретної мініатюри є виконання В. Балаком “Роздумів біля фресок Діонісія” Вл. Золотарьова. Навіяний глибокими враженнями автора від шедевр розписів Ферапонтієвого монастиря медитативний образ у Балака отримує підкреслено експресивне звучання. Його інтерпретація поєднує об’єктивно-споглядальний чинник звуконаслідування у вигляді колоритного озвучення монастирських дзвонів (різнобарвні дзвонні ефекти вступу та заключної постлюдії), з внутрішньо схвильованою елегантністю основного наспівного образу. В Балаковій версії він перетворюється на самозаглиблений драматичний монолог. Баяніст при цьому демонструє підкреслено напружене звуковедення, сповнене агогічних і динамічних нюансів. Ледь помітні відтягування інтонаційних вершин мелодії надають особливої експресії вимові кожного звуку [III].

Невичерпна творча наснага спонукає Балака шукати нові форми музикування за участю баяна та інших музичних інструментів. Наслідком цих прагнень стала поява відомого інструментального ансамблю – NAT A BENE TRIO (1993 р.).

Яскравими віхами на мистецькому шляху

ансамблю стали гучні перемоги в Міжнародних конкурсах протягом одного року у Франції (Андрезью-Бутіон), Італії (Кастельфідардо) та Німеччини (Клінгенталь). З 1995 р. NATA BENE TRIO виступає з сольними концертами в Росії (в тому числі на міжнародних фестивалях “Баян і баяністи”, “Класична домра і мандоліна” в Москві) та країнах Західної Європи, незмінно викликаючи захоплення у публіки та прихильні відгуки преси. У 1999 р. у видавництві Karthause-Schmülling виходить перший CD тріо, який газетою “Intermusik” був проголошений компакт-диском року.

Значний репертуарний розділ NATA BENE TRIO належить перекладенням музики XVII – XVIII ст. – творам А. Вівальді, А. Кореллі, Т. Альбіноні, Ж. Рамо [4]. Звернення до них музикант переконливо обґрунтовує тембро-виразовою подібністю звучання ансамблю з певними фонічними ознаками давніх інструментів, – насамперед клавесина, лютні. Балак зазначає: “Ми виходимо з ідеї спільності тембро-колериту клавесина та двох домр (чітко відчутний дзвінок атакований звук), практично ідентичності принципів звуковидобування (щипок твердим клином на клавесині та гра плектром на струні домристами), що уможливило не тільки ілюзорне сприйняття звукової ідеї давнього інструмента, але й досягнення образного світу мистецтва тої далекої епохи” [6].

Яскраве емоційне насичення притаманне інтерпретаціям близьких домрі – баяну обробкам народних мелодій. Виконання ансамблем концертних п’ес – “Коробейники” (обр. В. Дітеля), “Валенки” (обр. О. Широкова), “Калінка” (обр. В. Городовської), “Карело-фінська полька” (обр. А. Циганкова), “Меджимурска” (обр. Балака), “Сіртаки” (М. Теодоракіса) та ін. переносить слухача в життєдайний світ народно-інструментального музикування, сповненого віртуозного блиску та запальної танцювальної стихії. Магія палкої екстатичної самозахоплення виконавців при цьому справляє неабияке враження на слухачів [IV; V].

Сміливим ансамблевим проектом Балака слід визнати його дует з перкусіоністом Олексієм Рало. Від 1996 р. ансамбль стає відомим завдяки успішним виступам у Міжнародних конкурсах в Італії (Кастельфідардо, конкурс “Астор Пьяццолла”) і Німеччині (Клінгенталь, категорія камерної музики).

В останні десятиліття Балак творить у Хорватії (м. Ловран), викладає клас акордеона у приватній музичній Академії “Ino Mirkovic”. І сьогодні, напередодні свого 50-річного ювілею, він

ФЕНОМЕН БАЛИКА ТА ЙОГО ФОРМУЛА ТВОРЧОСТІ

перебуває у розквіті творчих сил, поєднуючи педагогічну роботу з активним концертуванням у багатьох країнах Європи⁵.

В баянному світі ім'я Балака відоме не тільки з його концертних виступів. Музикант бере участь в роботі численних журі міжнародних конкурсів, його запрошують виступати з доповідями на семінарах акордеоністів, що регулярно відбуваються в країнах Європи, в тому числі й в Україні (науково-практична конференція баяністів у Львові – квітень 2006 р.).

В останні роки яскраво розкрився ще один талант Балака як науковця. Справжнім надбанням сучасної теорії баянного виконавства можна вважати низку його публікацій з актуальних проблем баянного мистецтва. Свої оригінальні спостереження щодо проблем виконання старовинної та сучасної музики автор викладає в публікаціях “Баян в сучасній камерній музиці” [2] та “Старовинна музика в репертуарі ансамблю солістів NATA BENE TRIO” [6]. Багатий практичний досвід участі музиканта в різних інструментальних ансамблях отримав підсумкове вираження у дослідженні “Nahdenken über... (До питання репертуару ансамблів народних інструментів)” [3].

На стадії завершення багаторічна праця Балака, присвячена життю та творчості Вл. Золотарьова (одна з її складових частин – стаття “Владіслав Золотарьов. Життя та творчість (невідомі сторінки)” була представлена автором на Міжнародній конференції “Vladislav Zolotarev – Leben und Werk”, яка пройшла в кінці листопада 2007 р. в Ганновері (Німеччина). Автор протягом не одного десятиліття по краплинах збирав архівні факти, версії, спогади про цього класика сучасної баянної музики. В результаті, постає вражаючий портрет трагічної особистості, автора високоталановитих творів, що надали потужного імпульсу розвитку баяна.

Висновки. В. Балак – одна зі знакових постатей сучасного баянного виконавства. Без зайвого пафосу можна стверджувати, що своєю пасіонарно забарвленою діяльністю як виконавець, педагог, громадський діяч, він сприяв пропаганді баянного мистецтва, активно концертуючи вже понад 30 років. У цьому полягає, безперечно, культуротворчий вимір його доробку. (Не випадково саме він у 1996 році був удостоєний

звання “Людина року” в російській номінації “Культура і мистецтво”).

Було б, однак, очевидним спрощенням сфокусувати художні досягнення музиканта навколо просвітницько-популяризаторської місії, залишивши поза увагою сам феномен його творчої постаті. Важливо відзначити в цьому зв'язку, що як представник нової хвилі баянного мистецтва, він утверджує його академізм не тільки достеменною професійністю виконання, але й аргументами яскравої індивідуальної творчості. Художні імпульси самотньої особистості при цьому потужно живлять привабливе новаторство творчих інтерпретацій Балака – таке рідкісне і поціноване сьогодні. І чи це не переконливий доказ зведення якісно нового стану баянного виконавства, яке нарешті можна окреслити в категоріях елітного мистецтва, з його культом вишуканої новизни?

Позитивна відповідь на це питання – очевидна. Особливо, якщо взяти до уваги невтамовану жагу творення цієї неординарної особистості, яка ще не сказала свого останнього слова в мистецтві.

1. Балык В. Ансамбль солистов NATA BENE TRIO // Матеріали до буклету компакт-диска. – Астрахань, 2001.

2. Балык В. Баян в современной камерной музыке // Програма концерту В. Балака в концертному залі астраханської консерваторії 27.12.1987. – Астрахань, 1987.

3. Балык В. Nahdenken uber... (К вопросу о репертуаре ансамблей народных инструментов) // Матеріали наукової конференції “Вопросы теории истории исполнительства на русских народных инструментах”. – Астрахань, 1998.

4. Балык В. Памяти Михаила Дмитриевича Оберюхтина // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX – XXI століть”. – Дрогобич, 2007. – С. 179 – 191.

5. Балак В. Прелюдія та fuga “Поліфонічні фрески пам'яті Вл. Золотарьова” // Концертні твори українських композиторів для готово-виборного баяна. Вип.2. – К.: Музична Україна, 1986.

6. Балык В. Старинная музыка в репертуаре ансамбля солистов NATA BENE TRIO. – 3 электронного листа В. Балака Д. Кузнецову від 26.09. 2007 р.

⁵ Наведено лише кілька яскравих фактів його творчої біографії останніх років. 1999 року виступив, як соліст, у Парижі в концерті “Music for Peace at UNESCO” разом з провідними музикантами світу. У співдружності з хорватським поетом Б. Пейновичем 2001 року був створений проект музично-поетичних речиталів – “Ссенін” (театри Загреб, Карловца, Задра), “Цесаріч” (EXITteatar, Загреб) [Ш]. В останні роки в оновленому складі тріо відбулись гастролі в Голандії, Бельгії, Франції, Словаччині, Італії, Словенії та Боснії і Герцеговині.

